

TANJU CILIZOĞLU, 1935 yılında Sivas'ta doğdu. Vefa Lisesi'nden mezun oldu. 1956 yılında *Vatan* gazetesinde başladığı gazeteciliğini muhabir, yazar, yazı işleri müdürü olarak *Şehir*, *Hergün*, *Yeni İstanbul* gibi gazetelerde sürdürdü. İlk yazılarını *Onüç* dergisinde yazdı. Tiyatro dergisini çıkardı. 12 Mart dönemindeki gözaltı günlerini 'Balyoz' adlı kitapta anlattı.1994 yılında Kocaeli'ne yerleşen Cılızoğlu, Tüpraş basın danışmanlığı yaptı, *Özgür* gazetesinde yazılar yazdı ve 2004'te kendisine ait olan "Değişim 41" gazetesini çıkartmaya başladı.

Eserleri;

- *Hoş Amerika*, Alfabe Yayınları, 1968
- *Memleketimden Hikayeler*, Üç Yayınevi,1972
- *Balyoz*, Tel Yayınları, 1974
- *Ahmet'in Gemileri*, Derinlik Yayınları, 1978
- *Kırk Politika / Anılarla Kâmil Kırkoğlu*, Güneş Yayınları, 1987
- *Zincirbozan'dan Bugüne Demokrasi Mücadelesinde / DEMİREL*, Matay Yayınları, 1988
- *Anıların / İhsan Sabri Çağlayangil*, Güneş Yayınları, 1990
- *Çağlayangil'in Anıları - Kader Bizi Una değil, Üne İtti*, 2. Baskı, Bilgi Yayınevi, 2007
- *Güzel Yaşadım*, Tarihçi Kitabevi, 2016
- *Kamil Kırkoğlu İnönü ve Ecevit'i Anlatıyor*, Tarihçi Kitabevi, 2017

**12 MART'ın
"BALYOZ"U**

TANJU CILIZOĞLU

Uzun Hikâye

Tarihçi Kitabevi Yayınları • 142

Genel Yayın Yönetmeni

Necip Azakoğlu

Editör

Necip Azakoğlu

Yayına Hazırlayan

Nevin Azakoğlu

Kapak ve sayfa tasarımı

Ahmet Çevik

Birinci baskı: Tel Yayınları, 1974

Genişletilmiş İkinci Baskı: Şubat 2020, İstanbul

Boyutlar: 13,5 x 21 cm

Sayfa sayısı:

ISBN: 978-975-2466-35-7

Baskı ve cilt

İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri

Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8 Yenibosna

BAHÇELİEVLER-İSTANBUL

+90 (212) 496 11 11

Sertifika no: 44066

© Yayın hakları Tarihçi Kitabevi'ne aittir.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Tarihçi Kitabevi

Sertifika No: 17618

Moda Caddesi No: 104/A Moda/Kadıköy-İSTANBUL

Tel: 0216 418 68 86 GSM: 0530 370 74 11

www.tarihcikitabevi.com info@tarihcikitabevi.com

 tarihcikitabevi

 TarihciKitabevi

 tarihcikitabevi

İÇİNDEKİLER

- **YENİ BASKIYA TEŞEKKÜR.....7**
- **RAHATINDAN ASLA FERAGAT ETMEDEN
ÜLKE KURTARMAYA SOYUNANLAR9**
- **AÇIKLAMA11**
- **BALYOZ - Uzun Hikaye 19**
 - İlk gece..... 33
 - Bugün on birinci gün 63
 - Dün sabah Aygül geldi 67
 - Dün Sansaryan'a annem geldi..... 100
 - Dün yeşil erik, kiraz ve vişne yedik 113
 - Anarşistler nöbetçi bir polis memurunu boğdular 119
 - Dün ortalık bir anda karıştı 125
 - Salah Abdülmunim Muhammed 140
- **SEN BANA BAKSANA, BEN BALKAN'DAN KALMAYIM! 169**
- **İŞKENCENİN EDEBİ SUNUMU: TANJU CILIZOĞLU'NUN
“BALYOZ”UNUN EDEBİ GAZETECİLİK BAĞLAMINDA
İNCELENMESİ (ÖMER ÖZER)187**
 - Özet.....187
 - Giriş192
 - Yöntem193
 - 12 Mart.....196
 - Edebi Gazetecilik..... 200
 - Dünden Bugüne Türkiye’de Edebi Gazetecilik.....207
 - Edebi Gazeteciliğin Özelliklerine Göre Değerlendirme 211
 - Sonuç 231
- **KAYNAKÇA.....235**

YENİ BASKIYA TEŞEKKÜR

Sansaryan hücrelerinde geçirdiğim otuz iki günü, “BALYOZ”u yazarken yeniden yeniden bir kere daha yaşadım. İnsanın insana çürütülmesini, o ürkütücü yılgınlığı dışında, işkencenin başlatanı nasıl esir aldığını gördüm. Yaşam sürecimde en emek verilmiş çalışmamdır. Bu yüzden BALYOZ’u yazarlığımın vitrininde tutarım, taşırım.

Bu çalışmamın ilk baskısı 1972’de yapıldı. Tükendi. 1976’da bir yayıncı dostumun çabası ile ikinci kez basıldı. O da tükendi. Sürekli “BALYOZ”un basımını özledim durdum. 2019’un bir sıcak gününde Dr. Öğretim Üyesi Aysel Çetinkaya, bana müjdeli bir haber ilettiler. Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi’nden Prof. Dr. Ömer Özer, kitabın yeni baskısına aldığımı yazarak beni onurlandırmış. Bu teşvikle kitabın üçüncü basımını Tarihçi Kitabevi’nin yönetmenleri Nevin ve Necip Azakoğlu’ndan rica ettim.

“BALYOZ”un üçüncü basımını görmek artık bu dünyanın martıları, denizleri, balıkları, kuşları, cümle canlılarıyla ve de dostlarımla vedalaşmanın eşliğinde beklerken yüce mutluluğum oldu.

Biz giderken gelenlerin işkencesiz bir dünyaya gözlerini açmalarını dileğimle ...

Prof. Dr. Ömer Özer’e en içten teşekkürlerimle...

Tanju CILIZOĞLU

RAHATINDAN ASLA FERAGAT ETMEDEN ÜLKE KURTARMAYA SOYUNANLAR

Öyle yapıtlar vardır ki, yazarı olaylara bizzat tanık olduğu için siz de okurken sürecin içine adeta çekilir, birlikte acı çeker ve birlikte gülersiniz.

Elinizdeki bu kitap faşist zihniyetin, maşalarının, insanı insanlıktan çıkaran, onlara kendilerinin de bir evlât veya bir baba olduğunu unutturup, âdeta işkenceden zevk alanların öyküsüdür.

Bu, ülkesini emperyalistler ve faşist zihniyetin uygulamalarına karşı savunmaya çalışan, elinde cesareti, baş eğmezliği, onuru ve ülke sevgisinden başka hiçbir şeyi olmayan devrimcilerin öyküsüdür.

Bu, kendisine de gerekeceğini bildiği halde o işkencehane-
de varını yoğunu gereksinimi olan arkadaşları ile paylaşan öz-
veri anıtlarının öyküsüdür.

Bu, neler olacağını bildikleri halde “Aşağı Kat” a inmeyi büyük bir umursamazlık ve sükûnet içinde bekleyen kahramanların öyküsüdür. Bu, yazarın sözü edilen süreci bizzat yaşayarak, kurgusal bir anlatım içinde, kendi tanıklığına dayanarak sunduğu, işkence karşısında gözünü kırpmadan onuru, cesareti ve bedenine inen her darbeye inancı daha da perçinlenen vatan severlerin destanıdır.

Can dostum Tanju Cılızoğlu, o dönemleri yaşayıp, kavganın bizzat parçası olduğum için benden önsöz yazmamı istediğinde duyduğum gurur sınırsızdır. Umarım, bedenlere ve ruhlara inen her darbenin inançlarını daha da pekiştirdiği bu insanla-

rın öyküsünü tüm benliğinizle kavratana ve i çarpıcı bir üslûpla anlatana sevgili Cılızoğlu'nun bu destanı okuyanlara bayrak olsun.

Olcaı Eşelioğlu

Kasım 2001

AÇIKLAMA

Edebi literatürde en yalın tanımıyla **HİKAYE**, yaşanmış ya da yaşanmasında etkili olan kişi ve olayları belirli bir yer ve zaman içine aktararak okura anlatan kısa birer olgular dizisi olan yazılardır.

Her satırı yaşanmış bir gerçekliğin anlatımı olan **BALYOZ**'un sonuna aldığım hikaye ise “yaşanması olası” bir kurgu.

Buna niçin gerek duydum..? Nedenini okurla paylaşma gereği isterim.

BALYOZ içeriğinde olup bitenler yaşanırken ülkede, hatta uygulanan işkenceleri gören aileler içinde babalar, dedeler, akrabalar tanışmışlar, işkenceye karşı durmak, işkencecileri suçlamak yerine işkence görenleri suçluyor; “Onlar da karışmasınlar, kırsınlar ayaklarını otursunlar” gibi ahkâm kesiyorlardı.

Rahmetli annem Sansaryan'da beni ziyarete geldiğinde henüz işkence görmediğimi görünce ağlamaya başlıyordu. Ben de kendisine:

“Ana, sana hep kötü günler gösterdik” dediğimde ise yanımdaki komiser: Ne mutlu ki siz bunu düşünebiliyorsunuz dediğinde annem diklenerek cevap vermişti:

“Ben oğlumu sağlam görünce duyulandım. Bu gençler olan bitenlerin hesabını sormayacaklar da kim soracak” deyivermişti.

Sansaryan hücrelerinde ve sonrası Maltepe cezaevinde **BALYOZ**'u kurgulama sürecinde, işkence yapanlar dururken işkence görenleri suçlayanlara da bir çift lâfımı tarihsel sürecin

çengeline takmayı düşündüm. Ve de bu hikayeyi kurguladım.
Bunu da okurla paylaşarak...

Tanju CILIZOĞLU

BİR GÜL KURUSU MAVİ

Yaşamak

Ak güvercin kanadında
bir ezik türkü

Yaşamak

Bir gül kurusu mavi

Yaşamak

Ağrılı, kesilmiş bir kol
atardamarlarımızda

İpler

ipler

kimi yüreklerce
zalim değil!
eğlen

beyim

eğlen

Çal

Beyim

çal

Doy

Beyim

doy

Bu yürekler bilir

Bu yüreklerden geçer

Sevmelerin en güzeli

Toprağın kokusunda

yıkanmış ellere

Tepe köylü Emine'nin

on birinde

trahom yedi gözlerini

Emine'nin gözlerini

aya gidenler

görmedi

Gözün böylesini

aya gidenler

görmedi

Bu yüreklerde sızlar

trahomun yediği

gözlerin sevinçleri

Bu,

Ölümü

esir alanların türküsü

Bu, gökyüzü mavisi kadar duru

Bu, toprakta çatlayan tohum kadar doğru

Bu, koca koca yüreklerin soluğu

Erciyaş'tan

kopan

rüzgâr gibi

tanır bu türküyü

Anadolu

Ninni olur kimi yerde

beşiklerden

beşiklere uzanır

Kınadır kimi yerde

akça gelinlerim

parmaklarında

Kınadır kimi yerde

Yiğit ölülerinin alınına çalınır

Ađıtlarda
Tanır bu yürekleri
Anadolu
Selviler duyar önce
Sonra
Günü gelende
Başında beklediği yiğitleri
Salar
bir - bir
kavgaya
Ve davullar dğende
Dađın
Taşın
Kurdun-kuşun
İnsanın
Kurtuluşunu
Ez
Beyim
Ez
Vur
Beyim
Vur
ldr
Beyim
ldr

Maltepe Tutukevi

8.8. 1971

Üç İnsan Kellesi

ÜÇ İNSAN KELLESİ DÜŞMÜŞTÜ TOPRAĞA
ÖFKELERE, YÜREKLERE,
DOLARLARA, MARKLARA, LİRALARA
FABRİKA BACALARINA...

GAZETELER CİNAYETİ YAZMIYORDU...

24. 3. 1972